

Nó, tóż mómy ku łostatkowi tego ci przedłostatnigo latoś dugigo zapióntku, szlustydnia abo – jak to roztomajte terôzki ajnblildery i fest moderne móndroki gôdajóm – weekendu. Jô tam niy kciół skorzij (łóńskô sobota) za tela larmować i do łostudy dokludzić, beztóż zech ło tym ani niy spóminôł ale dzisiôj musza. Pierónym dugachny ból tyn łostatni tydziyń. Jak fto sie gryfnie zwyrtnół, to móg siedzieć na rzici we chałupie cółkie dziewiynć dni. A to wszyjsko skuli tego, iże pizło gynał dziewiynćdziesiônt lôt jak przikludziół sie cugiem do Warszawy tyn cółki Jólzel Piłsudzki, kiery ból podany na Wałęsy, Putry (abo na łopak) i łoroz my sie, sam u nôs we Polsce tela, co niy na naszym roztomiyłym Ślónzeczk – wypraskli na „niypodlygłość”. I terôzki mómy już łod pôruch lôt świynto, i wól niy wol musimy fajrować, i to na cółki karpyntel. Ja, przikôzali nóm fajrować Trzecigo Môja, Piytynôstego Siyrpnia i Jedynôstego Listopada. Ja naporynczyli! Ino, iże my (Łóni) Polôki, to nijak ci już niy poradzymy fajrować jak przinôleży. Pół biydy kiej take świynto trefi bez tydziyń. Wszyjskie, kiere jesce sam u nôs na Pniokach robota majóm, niy muszóm bez cółki tydziyń fyrtać do werku. Nó, można niy cółki tydziyń, ale chocia łod pióntku do wtorku. Abo łod wtorku do pojutrzyjszygo pyndziałku. Abo, tak jakech pedziół skorzij – łostatniô szychta we pióntek siódmego i nazôd do roboty we pyndzialek siedymnôstego. Tyż ci gryfnie, prôwda? Nó ale, kiejby tele dupne świynto trefiôło we niydziała, to ci zôdyn, z kierym zech łozprawiół przed mojom „Józefkóm” i „Barbórkóm” (gôdôm ci terazki ło kościołach a niy ło mojih sómsiôdkach), blank niy poradziół mi gynał wytuplikować, skuli cego ból tyn cółki fajer terôzki we wtorek. Jedyn Ółpa cosik tam fandzolół ale na łostatek charknół ino na ziymiô i telach śniym pogôdół. Ale fajer ból i to ci na dwadzieścia śtyry fajerki tela, co ino we Warszawie. A łostudy, zwady wiela ci przy tymu bóło! Jednego napytali ale niy poszoł, drugi kciół pójńść, ale go niy zaprosyli. Miół być srogi (ha, ha, ha) bal a wylôz z tego ino tyjater. Nó ale, nôjprzodzij łoznôjmiyli prezidyneke ministry (skorzij tyn spaśny a niyskorzij tyn brodziaty ze gymbóm Bustera Keatona), co nasz nôjważniyszy Polôk, nasz Prezidynt łorganizyruje we Warszawie maskybal dlô prezidyntów, rzóndzicieli, sprawców i (możno?) królów. Bo przeca musiół by to być na isto maskynbal a niy jakisik inkszy. I jô sie wtynczôs kciół wetnónć ze kôždym bali i ło krzinka nôjlepszyjszyj gorzôły, co tego balu, tego tańcowaniô niy bydzie. Bo dejcie ino pozór! Bo fto tak po prôwdzie mô grónt do fajrowaniô? Przeca niy prezidynt Miymiec, kiery musiół by przy tyj przileżitości fajrować przegranô we 1918 roku wojna. Wroz tyż ci i gowie Austrijoków niy lza sie radować ze tyj przedrzistanyj wojny, po kieryj ze cółkij „prześwietnej” C. K. monarchiji łostali ino łokrojki we póstaci niyspólna ino srogszyj zegrody Habsburgów. I tak bych sam móg wyrachować do usranyj śmiyrcei. I maskynbalu niy bóło, chocia przileżitości do szlukniynćia jakigosik dobrogo sznapsa wszyjskie znodli po tym cółkim śpiywaniu (samo Rodowiczka wiskała po starymu). A juzaś ta blank nowô prziprezidyneko fresa, chop, kiery

poradzi ci sie sóm sia łocyganić z gymbóm Bustera Keatona bez pôrã miesiynicy
niy puściół pôry z gymby i do łostatka żôdyn niy wiedziół, niy miarkowół fto
zaprôszô, kogo sie zaprôszô, fto przijón zaproszyni a fto łodciep i zwyrtnół sie
rzicióm. A na łostatek pedziół ból, co Wałęsy niy napytali bo ... NIY! I ino mie,
we mrolowatyj i uwziyntyj palicy ksióńżkowyj moty belóncóm sie po filipie we
nocy, kiej śnik niy przilazuje sztrofki jesce fest przedwojnygo dziyła Juliana
Tuwima:

„I dzisiaj wielki bal w Operze.
Sam Potężny Archikrator
Dał najwyższy protektorat,
Wszelka dziwka majtki pierze
I na kredyt kiecki bierze,
Na ulicach ścisk i zator,
Ustawili się żołnierze,
Błyszczą kaski kirasjerskie,
Błyszczą buty oficerskie,
Konie pienia się i rzą,
Ryczą auta, tłumy prą,
W kordegardzie wojska mrowie,
Wszędzie ostre pogotowie,
Necierpliwe wina wrą,
U fryzjerów ludzie mdleją,
Czekający za koleją,
Dziwkom łydki słodko drżą.”

A ku tymu ludzie! Zaśpiywejmy sakóm-pakóm ku pamiyńci i poucze naszych
zadufanych we sia, ważnych choby jaki magiwyrfel we melce, wywołanych we
swojj furyji poprôwiazcy historyji:

„Niech żyje bal!
Bo to życie to bal jest nad bale!
Niech żyje bal!

Drugi raz nie zaproszą nas wcale!

Bo przecamé nôs, Nôród już żôdyn i nikaj niy zaprôszô, niy napytô! Prôwda?
Tóż to dómyna naszych boroków ze Warszawy do przemôwianiô, rzóndzyniô w
imiyniu Nôrodu, dlô „Dobra Polski” i takie tam firlefance, belery i belakwasty.
A kiejsik przy podanym świyńcie tela, że bóło to we lipcu bawiół sie cółki
Nôród a niy ino te (Pónbóczku łodpuść mi tyn grzych) „wybrańce” nôrodu i
blank jimu niy trza bóło tego przikazować. Ale, możnoch sie za tela rozciepół,
łożjargoł ło tyj polityce. A jô ci tam niy jes żôdyn „polityk” (choiach liznół
deczko tyj polityki, kiejech ból bez dwie kadynce rajcóm we Chorzowie) ale ci
swój filip móm, kukóm na lewo zajta, gawca na prawo, i cosik mi sie zdo ino
tela, coch przedrzistoł, przefyrtoł na tym świycie już bez szejśćdziesiónt lôt, a
corôzki barzij sie miarkuja ... coch jô jes corôzki gupszy! A można inakszij:
Kiej jô sie tak gawca naobkoło, kole mie, to ci sie na isto festelnie dziwuja:

pizło mi już, te szejsćdziesiônt trzi lata, tela żyja we tyj Polsce, a jezech ci sam jesce ciyngiyim ...normalny!!!! A można ... i niy.... ?

Spómnieli mi sie inksze czasy, czasy kiej zech sie na gibko uczół tego (terôzki modernego) „marketingu”, a niyskorzij tyż zech to, coch sie naumiół tuplikowół inkszym. I mieli my na „Międzynarodowych Targach Poznańskich”, na naszym sztandzie, na kierym bóło cółkie polskie hutnictwo (ja, nômprzodzij bóło cółkie) jednego szykownego karlusa, dolmeczra (ze miymieckiego, anglickigo, ruskigo i szpanielskigo) Józka Pluty ze Huty Zôbrze. Jô już ło niym gôdół, ale przy blank inkszyj przileżitości. Wszyjsko bóło gryfnie, ale jô (piyrszy, drugi rôz na tych targach) niy wszyjskoch ci jesce miarkowół. Napytali ci nôs pôruch ze takij firmy British Steel Corporations na srogie „party”, fajer, na tako wyżyrka tela, co bez poëdnie. Tyn Jółzel szół symnóm do kupy i tak po drodze gôdół ci mi jak jô móm tam na tym bankycie fôngować, jak łobstoć.

– Ojgyn suchej ino! Nômprzodzij te wszyjskie móndroki bydóm mocka gôdać. Niy suchej tego wszyjskigo, ino zarôzki stón sie kole stoła kaj jes jôdło (mianuje sie to terôzki tak madernie „szwedzki stół”). Musisz tak sie tam łostać stôć, cobyś swoji elbółgi, swoji łokcie nômbarzij móg ci na wszyjskie zajty sie je roztopiyrzyć; musisz stôć rozparzisto, szeroko, coby twoje grace mieli kajsik kole jednygo kwadratmyjtra szyrzki. Te wszyjskie angyjbery bydóm przodzij mocka gôdać, mocka wynokwiać, mocka sie kwolić a ty ... a ty styrcysz kole stoła, bo tam jes jôdło (gorzôła bydóm ółbry zółwizół kôždymu wtykać do gracy). Styrcysz tak, styrcysz, i łoroz tyn nômważniyjszy rzóndzi:

– Pytómy, proszemy do stoła!

A ty jużes tam jes! I już napoczynôsz ćkać wiela ci ino do rzić wlyjzie.

Tyn kamrat tak poradziół bez dwa tydnie (wtynczôs tela to zetrwało, bo terôzki ino śtyry dni) mieć festelny kust i niy wydować żôdnych swojich betkow na tyj „delegacyji”, na tyj dinstrajzie.

Terôzki już miarkujecie po jakiemu jô gôdół ło tych poznańskich targach. Jô ci sie tak miarkowół, co ino jedyn mój kamrat tak poradziół, ale styknie co cowiek bez pôrã lôt ból rajcom miyjskim, to już poradzi to wszyjsko spokopić. Wszandy jes piyrszy. Tak choby te we Warszawie we zeszyły wtorek. I niy jes to tak, nikiem we tym jednym wicu, starym wicu:

Bezludnô wyspa na kieryj łozprawiajóm dwa utrôpiynce:

– Wiysz, tyn szif na kierym zech sie miół do Hameryki dostać napocznół sie topić.

– Nó, i co?

– Anó, trza mieć telo pierónsko tragedyo, teligo łoszkliwego pecha ...

– Po jakiemu?

– Uwidziôłech kyns drógi gryfno kiecka, taki szachowany, kraciaty faltynrok. Fuknółech wartko nazôd do tyj wody i wycióng zech, wysmycoł ci na piosek, badnij sie ino ... richticznego ... Szkota!

Bo kiej tak cowiek gawcy naobkoło, to na isto zdo sie, co tyn cółki Bertold Brecht miół prawie, kiej gôdół:

„Nie wiadomo co jest większą zbrodnią – założyć bank, czy go obrabować.”
I klapuje to wszyjsko sam u nôs, pra ? Cy dziyrzyć to, co ludzie przy welónku dali, lebo nachapać sie podwiyl sie jesce zdo?

Nó ale, idzie tyż sie drzistnóć festelnie jak jedyn mój kamrat;

– Słyszôłeś, słyszôłeś? Bazmać Zefel za kusika, kiery dół Rółzie łod Majzliny erbnół, co tam erbnół? skôzali go we naszym gyrichcie aże na cółke styry tydzie heresztu!!!

– Co to jes styry tydzie? Mie do pierona za te same skôzali we „Jôzefce” na ciynżkie dożywocie, na ... „małżyństwo”!!!!

Nó ale! Ludzie! A sam jes już tyn podzim, jes ta cółkô jesiyn. Pół szczwortyj po połedniu, nó ... kole tego, a klara pitła już za moja „siedymnôstka” i za fara łod „Józefki” kaj jô zawdy na łodwieczerz gawca, kiej mi sie mocka ckni; robi sie ćma a sam cowiekowi spóminajom ci sie czasy, kiej za dziołchami tyroł, kiej ci miół jesce ci połno rzić roztomajtych gupot we palicy. No, dobra, jesce pôrã słówecek, kiere naszkryflół rehtór ze mojj „siedymnôstki”, kiery pedziół bół, iże to wszyjsko, co łón i inksze rehtory i rehtórki robióm dlô dziecek, łozewrzy tym dzieckóm i modziokóm cesta: „... by stawać się lepszym człowiekiem, by zdobywać wiedzę, dzięki której będą mogli w przyszłości budować rodziny i państwa w których będzie panowało wzajemne poszanowanie.” A jak kiejsik pedziół nasz Papiyż: „Musicie od siebie wymagać”. I to niy rehtory i wszyjskie nasze pniokowe szkolorze! Ale te tam na wiyrchu, kiere majóm połne gymby „miyłości bliżniygo” i „dobra nôrodu” gynał tak jak tego ze tego fusbalołkowego ferajnu, kiery przy łostanim welónku prezesa (łostoł niym Grzegorz Lato) pokazali wszyjskim „figa z makiym”! A dziecka we tyj mojj „siedymnôstce”, kiej już sie jim zmierzły te cółkie kôzania i we kościele, i we szuli, łozprawiali jedyn wic (możno i niy wic):

– Mamulko, mamulko, kiej Wy mi niy lajstniecicie nowych galot na tyn fajer we tego jedynôstego listopada – to wszyjskim rzykna, co mocie już pierónym stary gybis i farbowane, likowane wosy!!! – rycy jedyn śpikol na placu.

Sobota niyskoro na łodwieczerz. Zicnółech sie na szesłóngu, kole mie glaska biyru, jakosik ojla gôrzołeki, gawca sie we telewizyjô i łoroz ... słysza jak jedna gryfnô żórnalistka rzykła cosik do drugij, przeciepla ji, coby niy bóła takim gargulcym. Łocuciółech sie wartko ze mojj drzimoty, prziszółech do sia i we łoka m rziku napocznółech medikować, co tyż to jes tyn „gargulec”, abo skany sie bieróm te gargulce? Wy miarkujecie, co to takigo? Ja ? Nó to – posuchejcie, co jô ło tym wiym. A można niy? To tym barzij posuchejcie, bo tuplowanie tego niy byda eklerowół!

Nó, ta cółko gyszichta krwie Gargulców napoczynô sie razinku gynał godzina po śćmiywku pióntygo môja anno domini 1086. Piyrszy Gargulec, take jakiesik skuplowanie Nosferatu, Tzimisce i Gangrela łostół stworzóny, ugróntowany bez seriô ćmiywnych cyrymónijów niy do łogłondaniô ani drzewiyy, ani niyskorzjy. Co to tyż tak gynał sie stanyło po tyj cółkij cyrymóniji, niy miarkowół żôdyn

króm niyjakich Tremere i Rady Siydmiuch, kierô ci to tyż ta còlko cyrymonijô łodprawiôła. Plytnie i słychy prawióm, co nałónczôs tyj cyrymóniji poświynicyli tyż srogi łobiukt mianowany „gałyńzióm Diedne”, strómym życiô, bóndź tyż hasiym nôdziyjji, zalyżnie łod tego, fto łozprawiô ta gyszichta. Ale bez zglyndu na to, eżli to bóła prôwdza abo niy, zdô sie, co Tremere niy byli w sztandzie (abo można i niy kcieli) tuplowanie powtórzić te ekszperimynta. Wrôz ze glajchóm cyrymónijów, łósmiuch dôwnych magów i czarôdziyjów kôzało swojemu stworzyniu „pójńś i plógnónć sie”! Piyrszy Gargulec stómpiół pomiyndzy wiyśniôków – wieluch przewiyrgyznół. Kajsik już po tygodniu Tremery mieli còlko hormijô niywólników, usuchliwych łoddziałów we wojnie z Inconu.

Bez wiela, wiela lôt Gargulce sużyli Tremere bez wahaniô. Byli ci łóne łochrónóm, asistyntóma we laborach i szumnymi wojôkami. Tremere ale mieli jich ino za nyndzne norychty. Gargulce juzaś niy pokazowali niyusuchliwości; byli richticznymi sugami. Tyn łobrôz niy jes ale richticzny, bo kajsik tam we głymboczynie duszy Gargulce gorszyli sie festelnie na Tremere.

Niyzadowolniny i zgórzkniałość rośli pomiyndzy Gargulcami ale skorzij jesce piyrszyj godziny piytnôstego wiyka zôdyn ze Tremere niy zdôwól se sprawy z tego. I Gargulce jak jedyn chop powstali protiwo kôždymu zborowi Tremere. Nastała noc rzyzi i zbródni. Tyj nocy jedna trzeciô klanu Tremere i bez połowa klanu Gargulców kipla, bóła zatrzaśniyntô. Ino śćwierć wszyjskich Tremere łostała na świyecie a chnet wszyjske Gargulce, kiere jesce łostali kajsik ci sie we świyecie potraciyli.

Bez nastympne trzista lôt Gargulce byli skukane, wdycki tyż wtôpiali sie we skały, we felsy srogich gór. I pomaluśku rośli w siyła i zastympowali tych, kierzy byli stracónie przy tyj rebeliji.

Ale tyż przy napoczniynćiu siedymnôstego wiyka Gargulce napoczli sie pokazować inkszym ze familije. Nôjprzodzij po dwiuch-trzech a niyskorzij i po dwadziestuch pokazowali sie na còlkim starym i nowym świyecie. Ku tymu jesce napoczli sie pokazować ksióńżóm i arcybiskupóm jako wojôki do naimaniô. I bezmać tako róla majóm do dzisiôj.

Szłoby sam jesce mocka gôwyńdzić ale cosik mi sie zdo, iże tego na dzisiôj styknie, bo tak po prôwdzie jes ci to festelnie staro gyszichta wypokopiôno bez Terry’ego Pratchetta. Pisôł ci tyż łó nich jedyn istny Anthony Piers we swoim łozymnôstym tómie pod mianym „Xanth. Fa.” Te Gargulce sóm bezmać takóm łodmianóm trolli i skuplowane tyż sóm ku tymu jesce ze wampiyrzami.

Poczóntki wampiyrzów nie sóm tak do łostaka znane a idyjô, co kôždy ze klanów ból załóžony bez jednego ino wampiyrza nie jes tak blank pewnô. Ze tymi wampiyrzami to monej bóło i tak, co jakisik tam rzymski wojôk Longinus stół ci sie tym łoszklwym wampiyrzym zarôzki po tym, jak przebodnół bok Krystusa na krziżu ale tak richtik, to tym blank piyrszym ból hrabia Drakula (łó kierym gryfnie pisôł Bram Stoker we takim rómanie „Drakula”) abo takô tajymnô postać wydzmy Crone. Ból jesce tyż jedyn Francois de Fou, kiery wandłowól sie ze arystokraticznyj familije ze pólnocy Francyi ze miyjskowości

ło mianie Fou. Żywobycie śmiyrtylne napocznół bezmać śtyrnôstygo kwiytنيا 1770 roka.

Nó ale, można richtik styknie tyj gyszichy i wrôcómy sie do naszych łowiyczek. Te Gargulce, ta łodmiana trolli jakosik ci sie przimiarkowała do życiô na miyjskich dachach. Neści te Gargulce skrojcowali sie ... dejcie pozór! ... ze rinnami na srogich miyjskich chałupach i zómkach. Ludzie godajóm, co za jódło majóm briwy, cukrówy abo grochowiôki. Niy gôrdzóm inkszymi ptôkami abo i tyż mantopiyrzami, flyjdermałsami. Przepuszczajóm tyż ściykajóncô woda bez dakle do gynstych cedzitków we swoich pycholach. Poradzóm tyż gryfnie gôdać, chocia łozewrzito do mola fresa sprôwiô, iże jich niy idzie spokopić. Jejich miana wandlujóm sie łod placu kaj sie ftory śnich usadowiôł. Na tyn przikłôd Gzyms nad Broad Wayem. Szło tyż ło nich mocka poczytać we takim cyklu ksióńzek ło „Straży Miejskiej Ankh-Morpork” kaj jes jedyn ci Gargulec, kierego mianujóm Rzygacz.

I tym tupłym dokulwitali my sie do tego, coch tak na isto kciôł sam łopedzieć. Mómy przeto gargulce abo inakszij mianowane: rzigôcze, garłôcze cy plwôcze. I sóm ci to szykowniste, łozdobne, wystyrczone poza lico muru – taki łostatek rinny dachowyj ze kierego woda dyszczowo mô frajny wypływ. Nôjsómprzód byli to kamiynianne, niyskorzij blaszanne rzigôcze. W czasach „gotyku”, we Francyi przibiyrajóm ci łone fantazjyrne formy: ludzkich gymbów, fresów gadzinowych i inkszych fantazjyrnych stworów. Na tyn przimiyr sóm take gargulce na srogij katyjdry Notre Dame de Paris (Katedra Marii Panny) we Paryżu. Jô już kiejsik, niy tak blank dôwno tymu pytôłech sie eżli ftoś swôs widziôł już kiej na prôwda dziôbła? Joch go widziôł ! Tyrczół na wiyży tyj razinku katyjdry Notre Dame de Paris łoparty ło bajera. Jejigo gowa spiyała sie na gracach a krzidła byli blank sklapniynte. Lica miôł wyblyszczóné, a spómiyndzy niysnożnygo trzepaka miôł wyszibniynty lynzyk. Ze cółkóm powôgóm i zastarany zaziyrôł, gawcół sie na Paryż łozcióngniynaty pod niym. Stynżały i sztajfny styrcy we tym miyjscu już chnet tysiônc lôt i raduje sie widokym wybranygo miasta łod ftórygo niy moge łoderwać wejzdrzyniô. Kukółech ci na tego dziobła na tyj katyjdry Notre Dame de Paris i blank ci mi sie niy wydôwôł aże tak festelnie bodlawy jakech sie go forsztelowôł. Juzech we życiu widziôł barzij łoszekliwe, barzij giżdziorskie fresy. Łón ci we tych còrnych kamyniannych ślypiach niy miôł ździebka, niy miôł ciynia trijómfu; wyglóndôł na starego, zmochanego i usiotanego letkimi zwyciynstwóma i włôsnym ci piykłym. Boroku, lichoto, ty stary Belzebubie ! Mianowali cie kiejsik panym fligów i kopruchów (ze hebr. Baal-Zevuv) abo tyż łod bózka Baala mianowali cie panym podziymiô i podziymnyj wody (sem. Baal-Zebub). Niy urodziółes sie ty ze kralami, ze pazurskimi a dyć żysz ze krzidlami, ale Pónbóczek uczyniôł, stworzół ze cia dziôbła jak cie ściepnół do piykła i nakôzół ci być wachtyrzym przeklyntych i sakramynckich duszycek. Niy stółbyś ty jankorny boroku na szyndziołowym dachu łod chnet tysiôncia lôt pojstrzód sumeryjów i norywnych dyszczów, kiejby ci to sprôwiało uciycha i srogo frojnda. A pewnikiym niy jes

letko być dziôbłym, kiej sie jes urodzonym jako krzidlaty duch równy bogóm. Czamu to ty, ksiónża ćmoku, niy zagasisz tego łognia diôbelskigo we swoim podziymnym królestwie jak gasi sie paliczym świycka we kościyle i se niy siedniesz pojstrzód nôs we jakim szykownym, srogim miyście? Po tylich latach we takim jakimsik szumnym mieście miywôł byś sie jak pynzjónista, ftóry cółki dziyń miarkuje ino ło jôdle, słępaniu i sztaplowaniu pijyndzy.

Nó, dobra, styknie! Te wszyjskie rzigocze, gargulce łozpowszechnyli sie na cółko Ojropa. We Polsce i sam u nôs na Ślónsku tyż jich mómy dosik pôrã a nômciykawsze wydóm sie ze „renesansu”. Byli ci łone rychtowane i na budónkach świyckich, i na roztomajtych kościółach i katyjdrach. Na isto mocka jich jes we Gdańsku, Krakowie ale i sam u nôs. Festelnie gryfny gargulec jes na wiyży kościółła Nômświyntszyj Maryji Panny we Katowicach. Ale dló mie nômgyrfniyjszy jes tyn, kiery styrcy na mauzolyjóm Donnersmarcków we naszym Świyrklańcu. I tym tupłym przikulwitali my sie łod roztomajtych trolli, wampiyrzy i inkszych maszkarów na nasz plac, na Ślónsk kaj do dzisiôm idzie ujzdrzić gryfne gargulce abo rzigôcze!

Nó, i gryfnie, i to by można bóło na tela. I to, coch gôdôł ło polityce do kupy ze gargulcami i rzigoczami, to ból ino dupny cufal!!!

Totyż ino sam terôzki dociepna, iże berôł, łozprawiôł jak we kôždô sobota

Ojgyn z Pnioków